

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

15. november 2012*

Direktiiv 2004/48/EÜ — Normid, mis reguleerivad tõendite uurimist kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamise taotlust lahendava siseriikliku kohtu menetluses — Siseriikliku kohtu pädevus — Pariisi konventsioon — TRIPS-leping

Kohtuasjas C-180/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Fővárosi Bírósági (Ungari) 29. septembri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. aprillil 2011, menetluses

Bericap Záródástechnikai Bt.

versus

Plastinnova 2000 Kft.,

menetluses osales:

Magyar Szabadalmi Hivatal,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: kohtunik R. Silva de Lapuerta kolmanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud K. Lenaerts, E. Juhász, J. Malenovský (ettekandja) ja D. Šváby,

kohtujurist: V. Trstenjak,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Bericap Záródástechnikai Bt., esindaja: *ügyvéd* Zs. Kacsuk,
- Plastinnova 2000 Kft., esindaja: *ügyvéd* J. Hergár,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Fehér ja K. Szíjjártó,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Bulst ja B. Béres,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada esiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT L 157, lk 45, ja parandused ELT 2004, L 195, lk 16, ja ELT 2007, L 204, lk 27; ELT eriväljaanne 17/02, lk 32), teiseks intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingut (edaspidi „TRIPS-leping“), mis on toodud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu (allkirjastatud Marrakechis 15. aprillil 1994) 1 C lisas ja heaks kiidetud nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80), ning kolmandaks 20. märtsil 1883. aastal Pariisis allkirjastatud, viimati 14. juulil 1967 Stockholmis läbi vaadatud ja 28. septembril 1979 muudetud tööstusomandi kaitse konventsiooni (*Recueil des traités des Nations unies*, osa 828, nr 11851, lk 305, edaspidi „Pariisi konventsioon“).
- 2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluses, mille pooled on Bericap Záródástechnikai Bt. (edaspidi „Bericap“) ja Plastinnova 2000 Kft. (edaspidi „Plastinnova“), seoses kasuliku mudeli uudsuse ja leiutustaseme väidetava puudumisega.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

TRIPS-leping

- 3 TRIPS-lepingu preambuli esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:
„[...] soovides vähendada moonutusi ja takistusi rahvusvahelises kaubanduses ja arvestades vajadust edendada tõhusat, nõuetekohast intellektuaalomandi õiguste kaitset, samuti tagada, et intellektuaalomandi õiguste kaitsmiseks rakendatavad meetmed ja menetlus ise ei muutuks tõkkeks seaduslikule kaubandusele.”
- 4 TRIPS-lepingu I jao „Üldsätted ja põhiprintsiibid” artikli 1 lõiked 1 ja 2 sätestavad:
„1. Liikmed jõustavad käesoleva lepingu sätteid. Liikmed võivad rakendada, kuid ei ole kohustatud rakendama oma seadustes ulatuslikumat kaitset, kui nõuab käesolev leping, tingimusel et selline kaitse ei ole vastuolus käesoleva lepingu sätetega. Liikmetel on õigus valida sobiv meetod käesoleva lepingu sätete rakendamiseks oma õigussüsteemis ja -praktikas.
2. Käesolevas lepingus mõistetakse termini „intellektuaalomand” all kõiki intellektuaalomandi kategooriaid, mida käsitletakse II jao osades 1–7.”
- 5 Lepingu artikkel 2 „Intellektuaalomandi konventsioonid” näeb ette:
„1. Käesoleva lepingu II, III ja IV jaosse puutuvast peavad liikmed kinni Pariisi konventsiooni (1967) artiklitest 1–12 ja 19.

2. Miski käesoleva lepingu I kuni IV jaos ei vabasta liikmeid kohustustest, mis neil võivad olla üksteise suhtes Pariisi konventsiooni, Berni konventsiooni ja mikrolülituse käsitleva intellektuaalomandi lepingu põhjal.”

- 6 TRIPS-lepingu III jakku „Intellektuaalomandi õiguskaitse tagamine” kuuluva artikli 41 lõiked 1–3 sätestavad:

„1. Liikmed tagavad oma seadustega võimaluse kasutada käesolevas osas määratletud kaitsmismenetlusi, et võimaldada tõhusaid meetmeid käesoleva lepinguga hõlmatud intellektuaalomandi õiguste iga rikkumise vastu, sealhulgas kiireloomulisi kaitsevahendeid rikkumise tõkestamiseks ja kaitsevahendeid tulevaste rikkumiste ennetamiseks. Menetlusi rakendatakse viisil, mis võimaldab vältida tõkete loomist seaduslikule kaubandusele ja pakkuda meetmeid nende kaitsemenetluste kuritarvitamise vastu.

2. Intellektuaalomandi õiguskaitse tagamisega seotud menetlused peavad olema ausad ja erapooletud. Need ei tohi olla ülemäära keerulised või kulukad ega tuua kaasa sobimatuid tähtaegu ega õigustamatuid viivitusi.

3. Asjas tehtav otsus peab eelistatavalt olema kirjalik ja põhistatud. See tuleb liigse viivitusega teha kättesaadavaks vähemalt menetluspooltele. Asjas tehtav otsus peab põhinema tõendusmaterjalil, mille suhtes pooltel oli võimalus esitada oma seisukohad.”

Pariisi konventsioon

- 7 Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid on Pariisi konventsiooni osalisriigid.

- 8 Asjaomase konventsiooni artikli 1 lõige 2 sätestab:

„Tööstusomandi kaitse objektideks on patendid, kasulikud mudelid, tööstusnäidised (tööstusdisainlahendused), kaubamärgid, teenindusmärgid, firmanimetused või kohanimede päritolule viitavad tähised ning kõlvatu konkurentsi tõkestamine.”

- 9 Konventsiooni artikli 2 lõige 1 näeb ette:

„Iga liidu liikmesriigi kodanikud kasutavad liidu teistes riikides tööstusomandi kaitse suhtes eesõigusi, mida antakse seadustega oma riigi kodanikele käesoleval ajal või tulevikus ja seda kõigil juhtudel, olenemata õigustest, mis on spetsiaalselt ette nähtud käesoleva konventsiooniga. Nende õigusi kaitstakse samuti nagu antud riigi kodanike õigusi ja nad kasutavad neidsamu seaduslikke kaitsevahendeid igasuguse nende õiguste rikkumise puhul tingimusel, et nad peavad kinni samadest tingimustest ja formaalsustest, mis on ette kirjutatud oma riigi kodanikele.” [Siin ja edaspidi on Pariisi konventsiooni tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

Liidu õigus

- 10 Direktiivi 2004/48 põhjendused 4–6 on sõnastatud järgmiselt:

„(4) Rahvusvahelisel tasandil seob kõiki liikmesriike ja ühendust ennast nende pädevusse kuuluvate küsimustega [TRIPS-leping].

(5) TRIPS-leping sisaldab eraldi sätteid intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta, mis on ühtsete standarditena kohaldatavad rahvusvahelisel tasandil ning on rakendatud kõigis liikmesriikides. Direktiiv ei mõjuta liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, kaasa arvatud TRIPS-lepinguga seonduvaid kohustusi.

(6) On veel rahvusvahelisi konventsioone, mille osalisteks on kõik liikmesriigid ning mis ühtlasi sisaldavad sätteid intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks. Nende hulgas on [...] Pariisi konventsioon, Berni kirjandus- ja kunstiteoste konventsioon ning teose esitaja, fonogrammitootja ja ringhäälinguorganisatsiooni kaitse Rooma konventsioon.”

11 Direktiivi põhjendus 27 täpsustab:

„Lisahoiatusena tulevatele rikkujatele ning laiemal avalikkuse teavitamiseks on kasulik avaldada intellektuaalomandi õiguste rikkumise kohtuasjade otsuseid.”

12 Direktiivi põhjenduses 32 märgitakse:

„Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada nimetatud harta artikli 17 lõikes 2 sätestatud intellektuaalomandi õiguste täielik austamine.”

13 Direktiivi 2004/48 artikkel 1 määratleb selle eesmärgi järgmiselt:

„Käesolev direktiiv käsitleb intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks vajalikke meetmeid, menetlusi ja õiguskaitsevahendeid. Käesolevas direktiivis sisaldab mõiste „intellektuaalomandi õigused” tööstusomandi õigusi.”

14 Direktiivi artikkel 2, mis käsitleb selle reguleerimisala, sätestab lõikes 1:

„Ilma et see piiraks meetmete kohaldamist, mida kohaldatakse või võidakse kohaldada ühenduses või siseriiklikes õigusaktides kuni selleni, et need meetmed soosivad enam õiguste valdajaid, kehtivad käesolevas direktiivis sätestatud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid kooskõlas artikliga 3 mis tahes intellektuaalomandi õiguste rikkumise kohta, nagu on sätestatud ühenduse õigusaktides ja/või vastava liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.”

15 Direktiivi 2004/48 artikli 2 lõike 3 punkti b sätete kohaselt ei mõjuta käesolev direktiiv „liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi ja eriti TRIPS-lepingut, sealhulgas kriminaalmenetlusi ja karistusi sisaldavaid kohustusi”.

16 Direktiivi artikkel 3 sätestab:

„1. Liikmesriigid sätestavad vajalikud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid käesolevas direktiivis kirjeldatud intellektuaalomandi õiguste jõustamise tagamiseks. Menetlused, protseduurid ja õiguskaitsevahendid on õiglased ega ole asjatult keerulised või kulukad ega sisalda põhjendamatu ajalisi piiranguid ega põhjendamatu viivitusi.

2. Meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning neid rakendatakse viisil, mis võimaldab vältida tõkete loomist seaduslikule kaubandusele ja ette näha kaitsemeetmeid nende kuritarvitamise vastu.”

Ungari õigus

Kasuliku mudeli seadus

- 17 1991. aasta XXXVIII seaduses kasuliku mudeli õiguskaitse kohta (A használati minták oltalmáról szóló, 1991. évi XXXVIII. törvény) (edaspidi: „kasuliku mudeli seadus”) § 1 lõige 1 sätestab:

„Kasuliku mudeli õiguskaitse (edaspidi: „mudeli õiguskaitse”) laieneb mis tahes eseme kujundamisega, mehhanismiga või osade paigutusega seotud lahendusele (edaspidi „mudel”), mis on uudne, millel on leiutustase ja mis on tööstuslikult kasutatav.”

- 18 Kasuliku mudeli seaduse § 2 lõige 2 sätestab:

„Tehnika tase määratakse kindlaks kogu teabe põhjal, mis on enne prioriteedikuupäeva avalikkusele teatavaks saanud kirjalikus vormis või Ungaris kasutamise kaudu.”

- 19 Selle seaduse § 3 lõige 1 näeb ette:

„Mudelil on leiutustase, kui see vastava ala asjatundja jaoks ei tulene endastmõistetavalt tehnika tasemest.”

- 20 Kõnealuse seaduse § 5 sätestab:

„1. Taotlejale antakse mudeli suhtes kasuliku mudeli õiguskaitse, kui mudel:

- a) vastab seaduse §-des 1–4 kehtestatud kriteeriumidele ning selle kui kasuliku mudeli kaitse ei ole § 5 lõike 2 ja § 1 lõike 2 kohaselt välistatud.”

- 21 Kasuliku mudeli seaduse § 24 näeb ette:

„1. Kasuliku mudeli õiguskaitse tuleb tühistada, kui:

- a) õiguskaitse ese ei vasta § 5 lõike 1 punktis a sätestatud kriteeriumidele.

[...]”

- 22 Selle seaduse § 26 sätestab:

„Ungari patendiameti pädevusse kuuluvad:

[...]

- c) kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamisega [...] seotud asjad.”

- 23 Kõnealuse seaduse § 27 sätestab:

„[...]”

3. Kohus kontrollib Ungari patendiameti kasuliku mudeli asjades tehtud otsuseid vastavalt §-s 37 sätestatule.

4. Ungari patendiamet võib ainult otsuse muutmiseks esitatud kaebuse alusel ja ainult kuni kaebuse kohtule edastamiseni muuta ja tühistada järgmistes küsimustes tehtud – menetlust lõpetavad – otsused:

[...]

c) kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamine.”

24 Kasuliku mudeli seaduse § 36 lõige 3 näeb ette:

„Seoses [...] kasuliku mudeli õiguskaitse [...] tühistamisega [...] tuleb kohaldada vastavalt patendiseaduse sätteid.”

25 Selle seaduse § 37 näeb ette:

„1. Kohus võib kaebuse alusel muuta Ungari patendiameti:

a) § 27 lõikes 4 loetletud otsuseid.

[...]

13. Ungari patendiameti kasuliku mudeli asjades tehtud otsuste kohtuliku kontrolli menetluses tuleb vastavalt kohaldada muu hulgas Ungari patendiameti patendiasjades tehtud otsuste kohtulikku kontrolli puudutavaid menetlusnorme.”

Patendiseadus

26 1995. aasta XXXIII seaduse leiutiste patendikaitse kohta (a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény) (edaspidi: „patendiseadus”) § 42 sätetab:

„[...]

3. Kui tühistamistaotluse rahuldamata jätmise kohta on tehtud jõustunud otsus, siis on samadel asjaoludel sama patendi tühistamiseks uue menetluse alustamine välistatud.”

27 Patendiseaduse § 80 sätetab:

„1. Igaüks võib § 42 alusel nõuda patendiomaniku patendi tühistamist, välja arvatud lõikes 2 sätetatud erand.

2. § 42 lõike 1 punkti d alusel võib nõuda patendi tühistamist isik, kellel on vastavalt seadusele õigus saada patendiomanikuks.”

28 Seaduse § 81 sätetab:

„[...]

3. Tühistamistaotluse tagasivõtmisel võib kohus menetlust omal algatusel jätkata. [...]”

29 Selle seaduse § 86 sätetab:

„1. Ungari patendiameti otsuste muutmiseks esitatud kaebused kuuluvad Fővárosi Bírósági alluvusse.

[...]”

30 Sama seaduse § 88 näeb ette:

„Kohus lahendab Ungari patendiameti otsuste muutmiseks esitatud kaebusi hagita menetlust reguleerivate õigusnormide kohaselt, välja arvatud käesolevas seaduses sätestatud erandid. Kui käesolevast seadusest või hagita menetluse olemusest ei tulene teisiti, tuleb menetlusele vastavalt kohaldada 1952. aasta III seaduse tsiviilkohtumenetluse kohta [A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény] üldsätteid.”

Tsiviilkohtumenetluse seadustik

31 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 3 ja 4 asuvad selle seadustiku I peatükis „Üldsätted” jao „Aluspõhimõtted” jaotise „Kohtu pädevus tsiviilkohtumenetluses” all.

32 Seadustiku § 3 lõige 2 sätestab:

„2. Kohus on seotud poolte õigusmõju omavate nõuete ja väidetega, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. [...]”

33 Kõnealuse seadustiku § 4 lõige 1 näeb ette:

„1. Kohus ei ole otsuse tegemisel seotud muu asutuse otsuse või distsiplinaarmenetluses tehtud otsusega või neis otsustes tuvastatud faktiliste asjaoludega.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

34 Plastinnova esitas 17. mail 1991 Ungari patendiametile tööstusdisainilahenduse registreerimise taotluse nr 2252-320/91 ning hiljem, 1. septembril 1992, kasuliku mudeli registreerimise taotluse. Plastinnova taotles vastava õiguskaitse muutmist ning tugines teises registreerimistaotluses esimese registreerimistaotlusega seotud prioriteedinõudele. Ungari patendiamet rahuldas muutmistaotluse ning andis kasuliku mudeli registreerimistaotluse saamise järel sellele tööstusdisainilahenduse registreerimistaotluse esitamiseiga seotud prioriteedi alusel õiguskaitse.

35 Bericap nõudis 6. mail 1998 haldusmenetluse raames asjaomase kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamist uudsuse ja leiutustaseme puudumise tõttu.

36 Ungari patendiamet jättis kasuliku mudeli õiguskaitse 1. juuni 2004. aasta otsusega nr U9200215/35 jõusse, kuid piiras selle ulatust.

37 Plastinnova nõudis kasuliku mudeli omanikuna Fővárosi Bíróságilt Ungari patendiameti asjaomase otsuse muutmist. Nimetatud esimene kohtuaste jättis kaebuse rahuldamata ning tühistas otsust nr U9200215/35 muutes vaidlusaluse kasuliku mudeli õiguskaitse.

38 Plastinnova kaebuse alusel muutis Fővárosi ítélőtábla (Budapesti apellatsioonikohus) määrusega esimese kohtuastme otsust, muutes seda osas, mis puudutab kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamist, ja jättes selle muus osas jõusse.

39 Legfelsőbb Bíróság (kõrgeim kohus) jättis Bericapi kaebuse alusel algatatud menetluses teise kohtuastme määruse jõusse.

- 40 Põhikohtuasi (haldusmenetlus) sai alguse 31. jaanuaril 2007, mil Bericap esitas Ungari patendiametile uue taotluse vaidlusaluse kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamiseks. Nimetatud äriühing tugines tühistamise alusena uudsuse ja leiutustaseme puudumisele. Ta lisas oma taotlusele – muude dokumentide kõrval – patendikirjeldused numbritega K4–K10, K19–K25 ning K29 ja K30.
- 41 Plastinnova nõudis varasemale tühistamismenetlusele tuginedes, et hilisem tühistamisaotlus jäetaks menetluse võtmata asja sisuliselt arutamata.
- 42 Ungari patendiamet jättis otsusega nr U9200215/58 tühistamisaotluse rahuldamata, tuginedes seejuures patendiseaduse § 42 lõikele 3. Ta kohaldas seda sätet nii, et jättis hilisemas tühistamismenetluses eespool nimetatud dokumentide hulgast tähelepanuta patendikirjeldused K4–K8, K10, K19, K21 ja K22. Tema sõnul olid need dokumendid „varasemas tühistamismenetluses tehtud otsuse aluseks”. Ta lisas, et „igat dokumenti oli eraldi kontrollitud, olenemata sellest, milline neist sisaldas mudeli seisukohast olulist teavet” ning et „kuna varasemas menetluses tehtud otsus põhineb kõikidel uuritud dokumentidel tervikuna, tuleb need dokumendid jätta käesolevas menetluses tähelepanuta”. Ungari patendiamet märkis ka seda, et „kõik kasuliku mudeli kaitse peamiste nõuete aluseks olevad tunnused on fotodelt tuvastatavad ning seega on kasuliku mudeli õiguskaitse prioriteet”. Ta lisas, et „prioriteedi küsimuse kohta on varasemas menetluses juba tehtud otsus, mis põhines samuti sellel, et kasuliku mudeli õiguskaitse on prioriteet, mis tuleneb tööstusdisainilahenduse registreerimisaotluse muutmisest”. Sellega seoses sedastas Ungari patendiamet, et patendikirjeldusi K20 ja K23 ei võeta tehnika taseme kindlaksmääramise juures arvesse.
- 43 Lõppastmes kontrollis Ungari patendiamet uudsuse ja leiutustaseme puudumist ainult patentide kirjelduste K9, K24, K25, K29 ja K30 alusel ning tegi kindlaks, et osutatud tühistamise aluste esinemine ei olnud tõendatud.
- 44 Bericap esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse otsuse nr U9200215/58 muutmiseks, milles nõudis kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamist. Ta palus kõik esitatud tõendid arvesse võtta ning tõi välja selle, et kasuliku mudeli õiguskaitsest tulenevad selle omaniku jaoks sarnaselt patendile ainuõigused. Seetõttu on üldistes huvides, et ainuõiguste aluseks saab olla ainult sellise kasuliku mudeli kaitse, mis vastab seaduses sätestatud nõuetele. Seadusandja on taganud üldiste huvide arvessevõtmise, kehtestades tühistamise instituudi. Tühistamismenetluse üldise huvi eesmärki toetab ka patendiseaduse § 80 lõige 1, mille kohaselt võib igaüks § 42 alusel nõuda patendiomaniku patendi tühistamist, välja arvatud lõikes 2 sätestatud erand. Ka patendiseaduse § 81 lõikes 3, mille kohaselt võib kohus tühistamisaotluse tagasivõtmisel menetlust jätkata omal algatusel, on arvesse võetud üldist huvi.
- 45 Plastinnova palus jätta otsus nr U9200215/58 muutmata, kuna see on põhjendatud.
- 46 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tühistas otsuse nr U9200215/58 ja saatis asja uue otsuse tegemiseks Ungari patendiametile tagasi. Kohus leidis, et hilisema tühistamismenetlusega seoses esitatud tõendeid ei tohi jätta tähelepanuta ainuüksi seetõttu, et need on varasemas tühistamismenetluses juba esitatud.
- 47 Fővárosi ítéltábla tühistas esimeses kohtuastmes tehtud määruse ning saatis asja Fővárosi Bíróságnale uueks arutamiseks ja uue otsuse tegemiseks tagasi, kui oli teinud kindlaks, et Ungari patendiamet oli hilisema tühistamisaotluse lahendamisel teinud kontrollitavad faktilised asjaolud õigesti kindlaks.
- 48 Fővárosi Bíróság täpsustab eelotsusetaotluses, et direktiivi 2004/48 sätteid, eelkõige selle artikli 2 lõiget 1 ja artikli 3 lõiget 2 arvestades tekkisid tal küsimused seoses kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamise menetlust puudutavate siseriiklike õigusnormide kohaldamisega.

- 49 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab veel, et Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimused käsitlevad Pariisi konventsiooni ja TRIPS-lepingu sätete võrdlust asjaomaste siseriiklike õigusnormide kohaldamisega. Ta märgib selles osas, et Ungari ratifitseeris Pariisi konventsiooni 1970. aasta seadlusega nr 18 ning TRIPS-lepingu 1998. aasta IX seadusega.
- 50 Neil asjaoludel otsustas Fővárosi Bíróság kohtumenetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas Euroopa Liidu õigusega on kooskõlas, kui kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamise taotlusega seotud otsuse muutmiseks alustatud menetluses toimub meetmete, menetluse ja õiguskaitsevahendite kohaldamine selliselt, et liikmesriigi kohus ei ole seotud poolte nõuete või õigusmõju omavate väidetega ning kohtul on õigus nõuda omal algatusel tõendeid, mida ta peab vajalikuks?
 2. Kas Euroopa Liidu õigusega on kooskõlas, kui kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamise taotlusega seotud otsuse muutmiseks alustatud menetluses toimub meetmete, menetluse ja õiguskaitsevahendite kohaldamine selliselt, et liikmesriigi kohus ei ole otsuse tegemisel seotud tühistamisaotluse kohta tehtud haldusastutuse otsusega või selles tuvastatud faktiliste asjaoludega, eelkõige haldusmenetluse käigus välja toodud tühistamise aluste või haldusmenetluse käigus esitatud seisukohtade, väidete või tõenditega?
 3. Kas Euroopa Liidu õigusega on kooskõlas, kui kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamise hilisema taotlusega seotud otsuse muutmiseks alustatud menetluses toimub meetmete, menetluse ja õiguskaitsevahendite kohaldamine selliselt, et liikmesriigi kohus jätab hilisema taotluse tõendite – kaasa arvatud tehnika taset puudutavad tõendid – hulgast välja need tõendid, mis on esitatud juba seoses kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamise varasema taotlusega?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 51 Plastinnova ja Ungari valitsus vaidlevad eelotsusetaotluse vastuvõetavusele erinevatel alustel vastu.
- 52 Esiteks palub Plastinnova Euroopa Kohtul jätta asjaomane taotlus ilma sisuliste küsimuste arutamise juurde asumata läbi vaatamata, kuna ühelt poolt ei ole Fővárosi Bíróságin tsiviilkohtumenetluse seadustiku alusel sellise taotluse esitamise pädevust ning kuna teiselt poolt on käesolevas põhikohtuasjas käsitletava otsuse peale võimalik esitada kassatsioonkaebus, siis on eelotsusetaotlust esitama pädev üksnes ülemkohus.
- 53 Selles osas tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika järgi annab ELTL artikkel 267 liikmesriikide kohtutele asja Euroopa Kohtusse saatmiseks äärmiselt ulatusliku pädevuse, kui nad leiavad, et nende lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis puudutavad sellise liidu õigusnormi tõlgendamist või kehtivuse hindamist, mis on vajalik menetluses oleva asja lahendamiseks. Siseriiklikel kohtutel on ka vabadus kasutada seda pädevust menetluse mis tahes hetkel, mida nad loevad sobivaks (vt 5. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-173/09: Elchinov, EKL 2010, lk I-8889, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Euroopa Kohus on selle põhjal järeldanud, et siseriikliku menetlusnormi olemasolu ei saa seada kahtluse alla nende siseriiklike kohtute pädevust, mis ei otsusta asja üle viimases astmes, esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, kui neil on kahtlusi liidu õiguse tõlgendamise osas, millega on tegemist põhikohtuasjas (eespool viidatud kohtuotsus Elchinov, punkt 25, ja 20. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-396/09: Interedil, EKL 2011, lk I-9915, punkt 35).

- 55 Euroopa Kohus on muu seas leidnud, et kohtul, mis ei otsusta asja üle viimases astmes, peab olema võimalus esitada Euroopa Kohtule küsimusi, mis tal tekivad, kui ta leiab, et kõrgema astme kohtu õigusliku hinnangu tõttu võidakse teha kohtuotsus, mis on vastuolus liidu õigusega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Elchinov, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 56 Neil asjaoludel tuleb Plastinnova esitatud vastuvõetamatuse väide selles osas tagasi lükata.
- 57 Teiseks väidab Ungari valitsus, et kuivõrd eelotsusetaotluse esitanud kohus ei selgita põhjuseid, miks direktiivi 2004/48 teatav tõlgendus tundub talle vältimatult vajalik, siis tuleb asjaomane eelotsusetaotlus vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.
- 58 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab siseriikliku kohtu esitatud taotluse Euroopa Kohus lükata tagasi vaid siis, kui on ilmselge, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega või kui kõnealune probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada talle esitatud küsimusele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised ja õiguslikud asjaolud (vt eelkõige 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98: PreussenElektra, EKL 2001, lk I-2099, punkt 39; 15. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-466/04: Acereda Herrera, EKL 2006, lk I-5341, punkt 48, ning 5. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-94/04 ja C-202/04: Cipolla jt, EKL 2006, lk I-11421, punkt 25).
- 59 Tuleb aga nentida, et ei ole ilmselge, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega või et kõnealune probleem on oletuslik. Kuigi esitatud küsimustes mainitakse väga üldsõnaliselt liidu õigust, nähtub eelotsusetaotlusest siiski, et põhikohtuasja lahendamise kohus soovib tegelikult direktiivi 2004/48 artikli 2 lõike 1 ja artikli 3 lõike 2 ning Pariisi konventsiooni artikli 2 lõike 1 ja TRIPS-lepingu artikli 41 lõigete 1 ja 2 tõlgendust selleks, et tal oleks võimalik hinnata, kas siseriiklikud kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamise kaebuse raames kohaldatavad menetlusnormid on nimetatud sätetega kooskõlas.
- 60 Neil asjaoludel ei ole eelotsuse küsimuste asjakohasuse eeldust ümber lükatud.
- 61 Seega tuleb ka teine vastuvõetamatuse väide tagasi lükata.
- 62 Kolmandaks vaidlustab Ungari valitsus eelotsusetaotluse vastuvõetavuse sel alusel, et direktiiv 2004/48 ei ole käesoleva kohtuvaidluse lahendamiseks ilmselgelt asjakohane, kuna sellega soovitakse üksnes ühtlustada intellektuaalomandi õiguste rikkumise korral kohaldatavaid tsiviil- ja haldusnorme. Käesolevas asjas aga on poolelioleva menetluse ese kasuliku mudeli kehtivus, mitte intellektuaalomandi õiguste rikkumine.
- 63 Selles osas piisab, kui märkida, et see, kas kasuliku mudeli tühistamismenetlus on menetlus, millega soovitakse tagada intellektuaalomandi õiguste jõustamine, ei ole seotud eelotsuse küsimuste vastuvõetavusega, vaid puudutab esitatud küsimuste sisulist osa (vt analoogia alusel 13. juuli 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-295/04-C-298/04: Manfredi jt, EKL 2006, lk I-6619, punkt 30, ning 21. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-467/08: Padawan, EKL 2010, lk I-10055, punkt 27). Seetõttu ei saa sellekohane järeldus tuua kaasa eelotsusetaotluse tagasilükkamist juba selle vastuvõetavuse hindamise staadiumis.
- 64 Kuna kolmas vastuvõetamatuse väide tuleb tagasi lükata, ilmneb kõigist eelnimetatud kaalutlustest, et eelotsusetaotlus tuleb tunnistada vastuvõetavaks.

Sisulised küsimused

- 65 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma kolme küsimusega, mida tuleb uurida koos, sisuliselt teada, kas liidu õigusega on vastuolus, et kasuliku mudeli õiguskaitse tühistamisega seotud kohtumenetluses:
- ei ole kohus seotud poolte nõuete ja taotlustega ning ta võib omal algatusel määrata tema hinnangul vajalike tõendite esitamise;
 - ei ole kohus seotud tühistamisaotluse kohta tehtud haldusotsuse ega selles tuvastatud faktiliste asjaoludega, ja
 - ei saa kohus uuesti kontrollida tõendeid, mis on esitatud koos varasema tühistamisaotlusega.
- 66 Täpsemini tuleneb eelotsusetaotlusest, et siseriiklik kohus peab direktiivi 2004/48 põhikohtuasja menetlusele kohaldatavaks ja soovib teada, kuidas tuleb direktiivi, eelkõige selle artikli 2 lõiget 1 ja artikli 3 lõiget 2 tõlgendada seoses Pariisi konventsiooni ja TRIPS-lepingu käesoleva kohtuotsuse punktis 59 tsiteeritud artiklitega.
- 67 Selles osas tuleb kõigepealt märkida, et liit kirjutas alla WTO asutamislepingule, mille osa on TRIPS-leping, ja kiitis selle hiljem heaks otsusega 94/800. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt järeldub sellest, et TRIPS-lepingu sätted on alates sellest hetkest liidu õiguskorra lahutamatu osa ning selle õiguskorra raames on Euroopa Kohus pädev vastama nimetatud lepingu tõlgendamist puudutavatele eelotsuse küsimustele (vt 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-431/05: Merck Genéricos - Produtos Farmacêuticos, EKL 2007, lk I-7001, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 68 Mis puutub täpsemini TRIPS-lepingu artikli 41 lõigete 1 ja 2 sätetesse nende koostoimes, siis tuleneb nendest, et osalisriigid tagavad oma seadustega võimaluse kasutada intellektuaalomandi õiguskaitse tagamisega seotud määratletud menetlusi, et võimaldada tõhusaid meetmeid käesoleva lepinguga hõlmatud intellektuaalomandi õiguste iga rikkumise vastu.
- 69 Nende sätete alusel on lepingu osalisriigid, sh liit kohustatud nägema oma õiguskorras ette intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamise meetmed, mis on nimetatud sätetes täpsustatud elementidega kooskõlas.
- 70 Kuna TRIPS-leping näeb ette, nagu tuleneb selle artikli 2 lõikest 1 kui ka selle lepingu II, III ja IV jaost, et osalisriigid peavad kinni pidama Pariisi konventsiooni artiklitest 1–12 ja 19, siis peab TRIPS-lepingu artikli 41 lõigetes 1 ja 2 nõutavad õigusnormid olema eelkõige kooskõlas asjaomase konventsiooni artikli 2 lõikega 1.
- 71 Pariisi konventsiooni artikli 2 lõike 1 sätete kohaselt on iga sellise osalisriigi kodanikul, kus konventsioon on kohaldatav, teistes riikides, kus konventsioon on samuti kohaldatav, tööstusomandi kaitse suhtes eesõigused, mida antakse seadustega oma riigi kodanikele käesoleval ajal või tulevikus ja seda kõigil juhtudel, olenemata õigustest, mis on sama konventsiooniga spetsiaalselt ette nähtud. Nende õigusi kaitstakse samuti nagu antud riigi kodanike õigusi ja nad kasutavad neidsamu seaduslikke kaitsevahendeid igasuguse nende õiguste rikkumise puhul, tingimusel et nad peavad kinni samadest tingimustest ja formaalsustest, mis on ette kirjutatud oma riigi kodanikele.
- 72 Nii seisneb peamine kõigile TRIPS-lepingu ja Pariisi konventsiooni eelnimetatud sätetele ühine element asjaomaste osalisriikide kohustuses tagada oma siseriikliku õigusega intellektuaalomandi õiguste jõustamine, nähes ette tõhusaid meetmeid intellektuaalomandi õiguste iga rikkumise vastu.

- 73 Liit on selle seadusandliku kohustuse täitnud ning võtnud vastu direktiivi 2004/48, mille eesmärk selle artikli 1 põhjal on just tagada intellektuaalomandi õiguste jõustamine, kehtestades sel eesmärgil liikmesriikides vastavad meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid.
- 74 Täpsemini on direktiivi 2004/48 artikli 2 lõike 1 põhjal selles direktiivis ette nähtud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid direktiivi artikli 3 alusel kohaldatavad igasugustele liidu ja/või liikmesriikide siseriikliku õigusega reguleeritud intellektuaalomandi õiguste rikkumistele.
- 75 Nii ei soovita kõigi eelnimetatud konventsioonides ja direktiivis 2004/48 ette nähtud sätetega (edaspidi „asjaomased sätted”) reguleerida kõiki intellektuaalomandi õigustega seotud aspekte, vaid üksnes neid, mis on lahutamatu seotud esiteks nende õiguste jõustamisega ja teiseks nende õiguste rikkumisega, nähes intellektuaalomandi õiguste rikkumiste ennetamiseks, tõkestamiseks või heastamiseks ette kohustuse omada tõhusaid õiguskaitsevahendeid.
- 76 Selles osas tuleneb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 17, et intellektuaalomandi õiguse kaitse tagamiseks läbiviidav menetlus eeldab seda, et see omand on saadud seaduslikul teel (vt selle kohta 12. juuli 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-154/04 ja C-155/04: Alliance for Natural Health jt, EKL 2005, lk I-6451, punkt 128).
- 77 Sellest tuleneb, nagu nähtub ka direktiivi 2004/48 artikli 2 lõikest 1, et asjaomased sätted piirduvad nende erinevate õiguste jõustamise tagamisega, mis on intellektuaalomandi õigused omandanud isikutel, st selliste õiguste omajatel, ning neid sätteid ei saa tõlgendada nii, et nendega soovitakse reguleerida selliste isikute käsutuses olevaid erinevaid meetmeid ja menetlusi, kes nagu põhikohtuasja kaebaja vaidlustavad teiste isikute omandatud intellektuaalomandi õigusi, olemata ise nende õiguste omajad.
- 78 Tühistamismenetlust nagu see, mida käsitletakse põhikohtuasjas, saab aga kasutada just selline isik, kes – olemata teatava intellektuaalomandi õiguse omaja – vaidlustab kasulikust mudelist tulenevate õiguste omajale antud kaitse.
- 79 Nii ei ole asjaomase menetluse eesmärk tagada intellektuaalomandi õiguse omajate kaitse asjaomaste sätete tähenduses.
- 80 See menetlus nimelt ei eelda intellektuaalomandi õiguse rikkumist, olgu see siis seoses isikuga, kelle nõudel asjaomane menetlus algatatakse, kuna isikuna, kellele asjaomane õigus ei kuulu, ei saa tema asjaomaseid õigusi rikkuda juba seetõttu, et ta ei kuulu nende õiguste omaja määratluse alla, või olgu see seoses selle õiguse omajaga, mille osas kõnealune menetlus on algatatud, arvestades asjaolu, et tema vastu esitatud kaebus, millega vaidlustatakse õiguslikult tema intellektuaalomandi õiguse olemasolu, ei ole juba oma määratluse poolest rikkumine.
- 81 Eeltoodust tuleneb, et asjaomaste sätete eesmärk ei ole reguleerida põhikohtuasjas käsitletud menetlusega sarnase tühistamismenetluse erinevaid aspekte.
- 82 Seetõttu tuleb esitatud küsimustele vastata, et kuivõrd direktiivi 2004/48 artikli 2 lõike 1 ja artikli 3 lõike 2 sätteid, kui neid tõlgendada seoses Pariisi konventsiooni artikli 2 lõikega 1 ja TRIPS-lepingu artikli 41 lõigetega 1 ja 2, ei ole põhikohtuasjas käsitletud menetlusega sarnasele tühistamismenetlusele kohaldatavad, siis ei saa neid sätteid käsitada nii, et nendega on vastuolus see, kui sellises kohtumenetluses:
- ei ole kohus seotud poolte nõuete ja taotlustega ning ta võib omal algatusel määrata tema hinnangul vajalike tõendite esitamise;
 - ei ole kohus seotud tühistamistaotluse kohta tehtud haldusotsuse ega selles tuvastatud faktiliste asjaoludega, ja

— ei saa kohus uuesti kontrollida tõendeid, mis on esitatud koos varasema tühistamistaotlusega.

Kohtukulud

- 83 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Kuivõrd Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta artikli 2 lõike 1 ja artikli 3 lõike 2 sätteid, kui neid tõlgendada koostoimes 20. märtsil 1883. aastal Pariisis allkirjastatud, viimati 14. juulil 1967 Stockholmis läbi vaadatud ja 28. septembril 1979 muudetud tööstusomandi kaitse konventsiooni artikli 2 lõike 1 ning intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (mis on toodud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu (allkirjastatud Marrakechis 15. aprillil 1994) 1 C lisas ja heaks kiidetud nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994)) artikli 41 lõigetega 1 ja 2, ei ole põhikohtuasjas käsitletud menetlusega sarnasele tühistamismenetlusele kohaldatavad, siis ei saa neid sätteid käsitada nii, et nendega on vastuolus see, kui sellises kohtumenetluses:

- ei ole kohus seotud poolte nõuete ja taotlustega ning ta võib omal algatusel määrata tema hinnangul vajalike tõendite esitamise;
- ei ole kohus seotud tühistamistaotluse kohta tehtud haldusotsuse ega selles tuvastatud faktiliste asjaoludega, ja
- ei saa kohus uuesti kontrollida tõendeid, mis on esitatud koos varasema tühistamistaotlusega.

Allkirjad